

Synemännens utlåtande

avgivet enligt bestämmelserna i kap. 10 av gällande vattenlag vid syneförrättning avseende företag för torrläggning av vatten-skadad mark tillhörande byarna Gränerum och Glabo i Döderhults socken, Fredriksberg och Havslätt inom Oskarshamns stads område av Kalmar län år 1924.

Mom. 1.Förordnande.

Jämligt Länsstyrelsens i Kalmar län resolution av den 12 januari 1924 förordnades undertecknad statens lantbruksingeniör ett enligt vattenlagens bestämmelser handlägga syneförrättning avseende ovannämnda företag. Till biträdande förrättningsman förordnades den 16 juli 1924 elektrifieringskonsulenten i Kalmar län ingeniör Tor Engström.

Mom. 2.Företagets ändamål, omfattning och läge.

Företaget avser torrläggning av förut icke odlad jord och avser höjning av markens alstringsförmåga. Den mark, som av företaget beröres omfattar 5,69 hektar äng och odlingsmark. Torrläggningen skall ske genom uppgrävning av dike i rågång mellan Glabo å ena sidan samt Gränerum och Havslätt å andra sidan. Avloppet är å bifogade plankarta betecknat med bokstäverna A B C. Avloppets

längd utgör 947 meter. Företaget är beläget mellan de nederbörds-
områden som i K. K. den 13 april 1922 betecknats med nr:ris 73 och
74. Till läget i övrigt hänvisas till översiktskarta, bil. 1 till
detta utlåtande.

Mom. 3.

Företagets beskaffenhet.

Synemännen anse företaget vara att hänföra till "vattenavledning"
varom stadgas i 7 kap. 37-48 §§ vattenlagen.

Mom. 4.

Torrlägningsdjup m. m.

På grund av sökandenas yrkande hava synemännen planlagt företaget
så att sökandens mark kommer att erhålla en torrläggning av i
medeltal 1,2 meters djup.

Synemännen hava icke funnit skäl att föreskriva för-
djupning av dike å nedanförliggande mark enligt bestämmelserna i
7 kap. 3 § vattenlagen.

Mom. 5.

Fall, vattenmängd, dimensioner m. m.

Av hithörande profilritningar och planritning på vilken senare
markens höjdläge över avvägningens nollplan finnes utsatt, med
blå siffror, framgå lutningsförhållandena m.m. Av profilritning-

arna framgår jämväl det bottenfall, som föreskrivits å de olika dikessträckorna, i det att bottenlinjens föreslagna höjdläge övernämnda nollplan finnes angivet med röda siffror under bottenlinjen. Sålunda har bottenlutningen utlagts med 0,5:1000 å sträckan A-B och med 1,4:1000 å sträckan B-C.

Vattensamlingsområdet för sträckan A-B-C utgör 28 kvadratkilometer. Beräknas avrinningen till 70 liter pr. sek. och kvadratkilometer framrinna 1,96 kubikmeter pr. sek. Enligt vanliga beräkningsgrunder skall denna vattenmängd vid en bottenlutning av 0,5:1000, bottenbredd 1,10 meter sidolutning 1:1,50 framrinna vid ett vattendjup av 1,20 meter, och vid en bottenlutning av 1,4:1000, bottenbredd 0,5 meter, sidolutning 1:1,50 skall samma vattenmängd framrinna likaledes vid ett vattendjup av 1,20 meter.

Dikenas föreskrivna djup under avvägningspålarna finnas på profilritningen angivna medelst på kant ställda siffror vid varje avvägd punkt, varjämte vid samma punkter den föreskrivna bottenlinjens höjdlägen finnas angivna med röda siffror.

Mom. 6.

Broar.

Vid punkt 4+18 går diket under allmänna landsvägen Oskershamn-

Västervik. Enär synemännen ej kunnat finna annat än att denna väg till den del varom fråga är tillkommit efter den 1 jan. 1880 och den ängsmark som nu skall torrläggas jämväl vid tiden för vägens tillkomst var att hänföra till samma ägoslag bestämma synemännen att bron som icke tillåter torrläggning av ovanförliggande ängsmark till ett djup av 1,2 meter skall ombyggas på bekostnad av vägens ägare. Ritning till denna bro finnes upprättad och bilagd förslaget men medgiva synemännen vägens ägare rätt utföra bron på annat sätt dock under villkor att den fria bredden mellan landfästena icke understiger 2,20 meter och att bron i övrigt utföres så att upprepning under densamma kan ske till höjden +1,50 över det vid denna förrättning använda jämförelseplan. Vid bestämmandet härav har hänsyn tagits till dels att marken kommer att i någon mån sjunka efter torrläggningen, dels att framdeles marken kan komma att behöva täckdikas till 1,2 meters djup. I övrigt skola på de dikandes bekostnad broar byggas en vid punkt 0+25 samt en mellan punkterna 1+20 och 2+37 allt i enlighet med härför uppgjorda ritningar.

Markägare må på egen bekostnad bygga bro dock icke så att därigenom uppdämning av vattnet i diket sker.

Mom. 7.

Uppskattning av båtnaden.

Enligt bestämmelserna i 60 § 10 kap. vattenlagen hava synemännen för utrönande av värdet av den genom företagets utförande uppkommande båtnaden uppskattat marken så väl i dess skick före företaget som ock i det skick, vari den antages komma efter företagets fullbordan. Fördenskull har planritning upprättats över det vattenskadade området, varefter dettas höjdläge utrönts genom avvägning, varjämte dess naturliga godhet och beskaffenhet undersökts. Som vattenskadad har den mark intagits, som innehaft ett höjdläge av högst 1,3 meter över närmaste medelvattenyta i diken. Synemännen hava åsatt varje särskild ägofigur ett visst värde dels i dess nuvarande tillstånd som ock i det tillstånd vari marken väntas komma att befinna sig efter företagets fullbordan. Markens nuvarande värde har erhållits genom att multiplicera det åsatta blivande värdet med ett torrlägningsgradtal, som uträknats på grund av varje figurs medelhöjdläge över medelvattenytan i diken. Dikets bottenlinje har utlagts så, att sökandens mark blir torrlagd till för odling erforderligt djup. För de ägofigurer, som efter företagets fullbordan beräknas icke kunna erhålla full torrläggning har det blivande jordvärdet blivit nedsatt till det blivande torr-

läggningsdjupet.

Vid uppskattning av båtnaden hava synemännen i möjligaste mån beaktat alla de omständigheter, som ansetts kunna inverka på båtnadsbeloppets storlek. I övrigt hänvisa synemännen till den upprättade värderingslängden, vilken bilagts protokollet som bil. D.

Mom. 8.

Prövning av fråga om företagets tillåtlighet med hänsyn till skada

å annans egendom. Laga hinder m. m.

Företaget kan icke utföras med mindre en del av vattenfallet vid s. k. Glabo såg borttages. Genom biträdande förrättningsmannens försorg har därför värdering av den fallhöjd som bortgår samt den möjligheten till reglering blivit verkställd och har värdet därav beräknats till 470:- kronor. För att nuvarande vattenverksbyggnad skall kunna efter torrläggningen användas måste en del av det strax nedan sågen nu icke utnyttjade fallet tagas i anspråk. Kostnaden för den ändring och upprensning som här för erfordras har beräknats till 300 kronor, vilket belopp sålunda av synemännen anses utgöra ersättning för arbete till förebyggande av skada å nuvarande anläggningen. Ersättning för den förlorade vattenkraften m. m. utgör sålunda 770:- kronor. Den genom företagets utförande uppkommande båtnaden, vilken utgöres av jordförbättring, uppgår till 5832:50 kronor.

Kostnaden för företagets utförande vari icke inbegripes ersättning för skada och intrång å deras egendom som icke äro sökande till företaget eller icke förenat sig med sökanden till detsamma utgör 2630:- kronor. Här uppstår sålunda en vinst av 3202:50 kronor. Skaden å annans egendom varom talas i vattenlagens 7 kap. 38 § uppgår enligt ovan till 770:- kronor. Enär sålunda nyttan av företaget efter avdrag av kostnaden för dess verkställande uppgår till mer än dubbla värdet av den tillgodogjorda vattenkraft som borttages däri inberäknat skadan å vattenverket medgiva synemännen med stöd av nyssnämnda lagparagraf sökandena rätt utföra företaget i enlighet med det upprättade förslaget.

Synemännen kunna icke finna att laga hinder möter mot vare sig förrättningens handläggning eller företagets utförande.

Mom. 9.

Arbetsplan och arbetstid m. m.

Med stöd av 62 § 10 kap. vattenlagen bestämma synemännen

att företaget skall benämnas "Gränerums torrlägningsföretag
år 1924;"

att arbetena må taga sin början omedelbart sedan denna förrättning vunnit laga kraft samt anmälan om styrelseval gjorts
hos Länsstyrelsen i Kalmar län;

att arbetet skall vara fullbordat inom 4 år från den dag denna förrättning vunnit laga kraft, delägarna obetaget att bringa företaget till fullbordan dessförinnan. Beträffande möjligheterna och sättet för utsättande av ny tid för företagets fullbordan hänvisa synemännen till stadgandet i 58 § 7 kap. vattenlagen;

att företaget skall utföras i full överensstämmelse med det upprättade förslaget;

att ombyggnad av landsvägsbron vid punkt 4+18 skall ombesörjas av vägens ägare för så vitt ej dessa överlämnat det åt de dikande;

att de ur avloppen uppkastade jordmassorna skola uppläggas till ungefärlig lika storlek och godhet på ömse sidor om avloppen och ej läggas närmare dikeskanterna än 0,8 meter. samt ej givas brantare lutning mot diket än 1:1;

att bankarna skola omedelbart efter uppkastandet genomgrävas på för ytvattnets fria avrinnande lämpliga ställen, t. ex. vid i avloppen inmynnande tegdiken eller svackor i marken, dock på minst var 50 meter;

att å profilritningen angivet höjdläge i förhållande till antaget horisontalplan samt fastställda slänter skola gälla framför i grävningslista och å profilritningen angivna djupsiffror och

dagbredder;

att avsyning av arbetena skall, om någon delägare i företaget

det fordrar, verkställas av statens lantbruksingenjör;

att de fixpunkter, till ledning vid arbetenas utförande och

framtida rensningar, som inhuggits på följande ställen:

vid punkt 0+22 2 meter norr om diket å höjden 4,00,

" " 4+15 10 " " " " " 4,87

icke få rubbas;

att allt gemensamt arbete skall utföras å entreprenad, och

skola delägarna antingen efter utlysande av arbetet å

entreprenadauktion eller infordrande av skriftliga anbud,

bortlämna arbetet.

Mon. 10.

Styrelse för företaget.

På grund av bestämmelserna i 61 § 7 kap. och 72 § 10 kap. vat-

tenlagen uppdraga synemännen åt lantbrukaren Anton Svensson i

Gränerum pr. Oskarshamn att i föreskriven ordning utfärda kal-

lelser till sammanträde för val av styrelse för företaget .

Kallelse till sammanträde skall enligt 64 § 7 kap. vattenlagen

antingen skriftligen delgivas samtliga delägare i företaget

minst en vecka före sammanträdet eller ock minst fjorton dagar

därförut kungöras i Oskarshamns stads och Döderhults sockens

kyrkor samt minst en av ortens tidningar. Beträffande sammanträdet skall i tillämpliga delar gälla föreskrifterna i 22 § 3 kap. vattenlagen. Anmälan om styrelsens sammansättning skall ingivas till Länsstyrelsen i Kalmar län. Beträffande rösträtt hänvisas till 64 § 7 kap. vattenlagen enligt vilken delägare äger rösträtt efter det andelstal som jämlikt 23-25 §§ och 29 § 7 kap. vattenlagen är avgörande för hans skyldighet att taga del i kostnaden för företaget.

Synemännen hänvisa i övrigt till bestämmelserna i 13, 15, 17-21 och 23-25 §§ 3 kap. vattenlagen varvid är att beakta de särskilda stadganden som givas i 63 och 65 §§ 7 kap. vattenlagen.

Synemännen uppdraga åt lantbrukaren Anton Svensson i Gränerum pr. Oskarshamn att som ägare till 1/4 mtl. Gränerum 1¹ mottaga och förvara till förrättningen hörande kartor och handlingar och skola dessa kartor och handlingar förvaras å nyssnämnda fastighet.

Mom. 11.

Kostnadernas fördelning.

Anledning till uppdelning av företaget i avdelningar föreligger icke utan skall delägare i företaget taga del i kostnaderna för detsamma utförande i mån av den båtnad hans mark därigenom bere-

des.

Här nedan återfinnes kostnadsfördelningslängd bil.

2 till detta utlåtande upptagande varje fastighets procentiska andel i samtliga med företaget förenade kostnader.

Delägare i företaget som ej sökt förrättningen vare dock jämlikt 27 § 7 kap. vattenlagen icke pliktig vidkännas större bidrag till kostnaden för dikningen än som svarar mot värdet av den bättnad hans mark därigenom beredes.

Kostnaderna för denna förrättning skola jämlikt 30, 79-80 §§ 10 kap. vattenlagen förskjutas av sökandena och fördelas mellan delägarna i företaget enligt enahanda grunder som gälla för fördelningen av kostnaderna för själva företaget, dock utan sådan begränsning, som omförmäles i 27-28 §§ 7 kap. vattenlagen. I nedan intagna kostnadsfördelningslängd har jämväl kostnaden för förrättningen blivit fördelad.

Mom. 12.

Ersättningar.

Såvitt vederbörande jordägare ej annorledes bestämme stadga synemännen med stöd av 5 § 7 kap., 64 § 10 kap. vattenlagen dels att ersättning för jord som åtgår till utvidgande av diket skall utgå i överensstämmelse med den upprättade jorder-sättningslängden, vilken bilagts protokollet under bil. F dels

ock att ersättning för jord som åtgår till jordupplag skall ersättas efter jordens fulla värde efter företaget sådant detta värde är upptaget i värderingslängden. De belopp, som skola utgå som ersättning för jordupplag skola efter uppmätning och sedan företaget blivit fullbondat men innan jordvallarna blivit borttagna uträknas av tvenne ofjäviga män eller om någon delägare det fordrar av statens inom distriktet tjänstgörande lantbruksingenjör. I övrigt hänvisas till förenämnda 5 § 7 kap. vattenlagen.

Dessa ersättningsbelopp skola gäldas av delägarna efter samma grunder, som gälla för fördelning av kostnaderna för dikningsarbetets utförande. Ersättning för jordupplag medför dock ej dikningsföretagets äganderätt till jorden utan utgör ersättningsbeloppet endast ersättning för det intrång som jordägaren lider genom jordvallarnas uppläggande å hans mark. Borttager jordägaren själv jordvallarna äger han sålunda sedan bruka jorden, men är skyldig att vid rensningar ånyo tåla jordvallars uppläggande.

Ersättning för försvårad överkörning skall icke utgå enär synemännen bestämt om byggande av broar där sådana på grund av dikningen bliva erforderliga.

Beträffande skada å vattenkraften vid Glabo såg vilken skada är beräknad till 470 kr. bestämma synemännen att ersättning därför skall gäldas med 50 % förhöjning eller med 705.—

kronor vilken ersättning skall lika fördelas mellan ägare till Glabo och Havslätt. Ersättningar för arbete till förebyggande av skada å vattenverket eller 300 kronor skall utan förhöjning gäldas med 150:- kronor till var och en av ägarne av vattenverket eller med 150:- kronor till arrendatorn å Glabo och 150 kronor till ägaren av Havslätt. Som emellertid Arrendatorn å Glabo går förlustig nyttjanderätt till den vattenkraft som går förlorad hava synemännen enligt bestämmelserna i 9 kap. 53 § vattenlagen uppskattat värdet av denna förlust till 56 kronor 40 öre. Denna ersättning tillkommer nuvarande arrendatorn till Glabo och skall avräknas från den ersättning som enligt ovan tillkommer ägaren till Glabo. Vid beräkning av detta belopp har hänsyn tagits till avkastningsvärdet å hälften av den förlorade vattenkraften under återstående arrendetid och skall beloppets storlek därjämte anses jämkat med hänsyn till att ersättningen skall utgå på en gång och icke årligen under arrendetiden. De ersättningar som sålunda skola utgå utgöra till ägaren av Havslätt summa 502 kronor 50 öre, till ägaren av Glabo 296 kronor 10 öre samt till arrendatorn av Glabo 206 kronor och 40 öre. Dessa ersättningar skola utgå på en gång i penningar. Är någon av de fastigheter^{e/} till vilka vatten-

kraften som skadahör besvärade av inteckning för fordran eller häftar sådan fastighet för ogulden köpeskillning tillkommer det ersättningsgivaren att iakttaga vad i 9 kap. 54 § vattenlagen finnes stadgat beträffande nedsättning av ersättningsbeloppet hos Konungens Befallningshavande i Kalmar län. Arbete må icke verkställas eller åtgärd vidtagas till förfång för annan innan föreskrivna ersättningar guldits. I övrigt hänvisa synemännen till bestämmelserna i 9 kap. 66 § vattenlagen.

Mom. 13.

Framtida underhållet.

Beträffande framtida underhållet hänvisa synemännen till bestämmelserna i 34 § 7 kap. vattenlagen. Kostnaderna för underhållet skola fördelas enligt samma grunder som gälla för deltagande i kostnaderna för företagets genomförande med undantag för att bestämmelserna i 27 § 7 kap. vattenlagen icke i detta fall skola lända till efterrättelse. Rensningar skola verkställas, så snart detta visar sig vara av nöden och någon delägare styrker behovet av rensnings vidtagande. All dämning av diken vare förbjuden såvida den ej sker i samband med rensning, och dämmande hinder, av vad slag de vara må, skola avlägsnas i den ordning som angående rensning blivit bestämt.

Mom. 11.

Besvärshänvisning.

Missnöje med detta utlåtande eller med förrättningen i övrigt kan anföras genom ingivande av besvärsskrivelse i tre exemplar till Söderbygdens vattendomstol, Stockholm, inom sextio dagar från denna dag räknat. I besvären skola fullständigt upptagas alla klagandens påståenden och skälen härtill, och skola till besvären fogas de handlingar klaganden vill åberopa till stöd för ändringssökandet. I övrigt hänvisas till 85 § 11 kap. vattenlagen.

Gränerum den 24 okt. 1924

På tjänstens vägnar

Torsten Jonzon

Statens lantbruksingenjör

Tor Engström

Biträdande förrättningsman

Biträdande gode män:

Arkar Svensson Eric Tarnander

Bilaga 2.

Regulerings- num- mer	Littera- o- kast- nummer	Kem- mums- kal	By och jordägare	Lökens- de och med den sitt- ställe	Arealt			Markens upp- skattade värde	
					Äker	Berg och odlings- mark	Lumma- mark	Nuv- re- nadt mark Kronor	Blivande värde Kronor
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1'		1/4	<u>Lavslätt</u>						
			J. A. Larsson	g'sök		0.91		453.10	1028:-
1'		3/4	<u>Fredrikstorp</u>						
			Orskusthamns stad	g'sök		0.46.5		386.25	606:-
1'		3/4	<u>Ljeto</u>						
			J. d. militiebotstäm- men						
			an. Elov Karlsson	g'sök		1.98.5		1174.15	3412:-
1'		1/4	<u>Gränserum</u>						
			Anten Larsson	sök		2.33		1788:-	4588:-
			<u>Summa</u>			5.69		3801.50	9634:-

Förbät- nings- regul- ering	Andel i kost- naden för tyngre förbät- ningen an en % Kronor		Beräknad andel i kostnaden för förbättringens fördelningar, skadorna						Summa del- aktighet i förbättringen	
	A-B-C	%	Kronor	%	Kronor	%	Kronor	%	Kronor	%
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
574.90	9.857	44.07	358.30						358.30	9.857
219.75	3.767	16.84	136.93						136.93	3.767
2237.35	38.369	171.55	1394.71						1394.71	38.369
2800.-	48.007	214.65	1745.06						1745.06	48.007
5232.50	100.000	44.07	3635.-						3635.-	100.-

Med förbättring och annan höjning i jordens släktens förhållanden.

Gränserum den 24 okt. 1924

Torsten Jonsson

Statens landbruksinsp.

För Inspektionen

Närhållande förbättringsmannen

Bihållande och män:

Orkan Örnsten

Eric Forsman